

Навколо лампочки (Сни)

Богдан Жолдак

"летять бризками на екран, падають комашками, вони ж хитрі, раніше вони на папір не могли собі отако сідати, бо перо одненьке, це тобі не всі десять пальців, які молотять клаву швидше, ніж ти встигаєш думати.

Особливо, коли можеш молотити значки також і з голосу, вони вже одредаговані й вихлюпуються досконало графемами; то тут треба завважити, що вже є на сім світі багацько людей, які друкують швидше, ніж балакають. Байдуже! Ще ніхто не додумався, окрім мене, молотити пальцями і голосом водночас; стикаючись між собою, літери, потоки складаються поєднаннями, на які ти особисто не здатен, тобто традиційно ти був не здатен, а от тепер — на, маєш, пальці випереджають слова, слова випереджують думки, і це чудово, від цього ще страждав Кнут Гамсун, але тоді ще не було комп'ютерів і він не знав, як із цим боротися; а от би побачив він таке:

варто о сьомій ранку нуль п'ять хвилин натиснути в компі на пимпочку "вмотивований хаос" — як усі завойовані слова злітають, наче метелики, й сідають назад на екран, дають ще додаткові тексти:

"за цей час ти встигаєш ще намолотити язиком та кінцівками; сидиш, оточений прудкою хмарою літер, що кружляють навколо тебе, як мухи навколо лампочки, неначе крученими спіралями петрогліфів ШуНун Кам'яної Могили; ти друкуєш, вони, самі впорядковані твоїми незримими правилами, знову й знову сідають на екран, і ти пишаєшся, бо вони наочно втілюються за принципом т. зв. гіпертексту, ба тепер це мегатекст, якщо не ультра, так чи інак, а фіксується він доволі умовно лінійно; ти згадуєш колишні свої страшні заздрощі, коли побачив на фресках Софії Київської первісних наших музик, в одного були одразу дві дудки у вустах, дудки дві, а пальців однаково лише десять, поруч з ним тоді був скрипаль, який міг застосувати лише шість кінцівок — п'ять пальців на струнах та ще руку зі смичком, у будь-якому разі він перегнати себе не міг, хоч і грав на найпершому тоді в світі смичковому інструменті під назвою гудок. Лише в теперішні часи з'явилися музиканти, здатні встромити до вуст три саксофони, ще й спускалися в залу, вимагаючи, щоби публіка тиснула їм на пимпочки клавіатури, і встигали одімпровізувати той хаос на трьох горловинах, радіючи, що вони — живцем, а не на тисячолітніх фресках".

Папірець цей, щойно написаний, просто палив мені кишеню, я оглядав людей у залі.

— Уявляєш, Миха мене таки намалював, — шепотіла до подруги білявка попереду.

— На картоні? На полотні? — заздрощами відгукнулася та.

— На мені, отако посадовив і почав од шиї і отак донизу.

— Ти шо... До... скрізь? — з жахом завмирала та.

— Ото. Тільки одно, шо фарби холодні. Я йому кажу: "Або підогрій їх, або давай без них".

— Ну ти... Скрізь? Без них?

— Ага. Самим лиш пензликом.

Обоє, коли почали давитися сміхом, то лише тоді крадькома озирнулися.

Всі тутки гомоніли і я картався, як і щоразу, бо не взяв бука, записати б цей полілог, управити в літери, а потім усі тексти витягнути лінійно, і от, на, маєш: за хвилину тобі цілий романика, з "Доктора Серафікуса" завбільшки. Які чудові тут люди! Що далі від столиці, то менше падлюк, тобто провінційна богема, вона чистіша, очі в неї не такі, особливо, коли вона з'єдналася й забула, що провінційна, вона ще не втратила здатність легко спілкуватися. Бо столична боїться чогось вибовкнути, щоб хтось із цього не скористався та не поніс до свого монітора, й вона лиш багатозначно промовляє очима, вдаючись до слів, які були стократ ужиті.

А тут у залі не пролунало жодного разу бодай "Макіавеллі", бодай "Деріда" не проскочило, просто люди були дуже раді нарешті побачитися й тому говорили без цитат чи, бодай, посилань.

Трохи знав я тут лише Левка Рочинського, знаного серед філологів своєю формулою, що література може жити без літературознавства, а от воно без літератури — ні. На сцену він вийшов ходою місцевого Сократа і почав говорити про теперішню зустріч, першими в залі затихли жінки. Чоловіки, певно, його не дуже любили.

Він перейшов до газетних публікацій і зачитував із пам'яті:

— "летять бризками на екран, падають комашками, вони ж хитрі, раніше вони на папір не могли собі отако сідати, бо перо одненьке, це тобі не всі десять пальців, які молотять клаву швидше, ніж ти встигаєш думати.

Особливо, коли можеш молотити значки також і з голосу, вони вже одредаговані й вихлюпуються досконало графемами; то тут треба завважити, що вже є на сім світі багацько людей, які друкують швидше, ніж балакають. Байдуже!"

Тетеріючи, ти ще встигаєш поперед глузду вигукнути:

— Звідкіля у вас цей текст?

— З учорашнього "Ґрунту".

Доки він продовжує цитування, ти вислизаєш на вулицю й починаєш шукати газетний кіоск. Нарешті бачиш його в заводській прохідній, як це чудово, завод майструє сільгосптехніку, а також забезпечує робітників друкованим словом. Тицяєш у віконечко мідяки. — Учорашній "Ґрунт", будь ласка.

Жінка скривилася огидою:

— У нас вчорашнім не торгують, — і виставила назад гроші.

А хто ж тоді торгує?

Я витряс із кишені папірця, якого приготував до виступу:

"летять бризками на екран, сідають комахами, вони ж хитрі, раніше вони на папір не могли сідати, бо перо одненьке, це тобі не всі десять пальців, які молотять клаву швидше, ніж ти встигаєш думати".

Ну, ось він, текст, слава Богу... Але звідкіля він взявся тут, у залі?

Знайти путнього кіоска не просто, для цього треба сунути на вокзал, а це далеко, а,

головне, там виникне потужне бажання сісти в потяг і чкурнути з міста.

Бо ще ж Моцарт утинав, коли хтось із композиторів довго творив яку складну музику, то цей вставав на концерті і заявляв, що ця річ належить йому, і на доказ тут же віртуозно її виконував нота в ноту. Довго так тривало, доки Сальєрі, зрештою, не поклав цьому край.

Нарешті поперед базару виринає крамничка, штовхаючись до неї, виникає водночас радісна і страхаюча здогадка про те, а звідкіля в цьому місті взялося твоє ненаписане оповідання?

"отже, вже не тільки з пальців та голосу, а вже й з думок вибирається".

Ти починаєш канючити учорашню газету, однак од хвилювання забуваєш її назву. На тебе дивляться з усмішкою, аж ніяк не провінційною.

— Гаразд, — одхекуєшся ти, — гляньте в комп по бібліографії, чи є в продажу щось із письменника Бебка?

— Я й так скажу, без компу, — ще лагідніше усміхнулася кіоскерка, — ось вранці надійшла його книжка.

Оттакі! Устигли вже видати? Хапаю, розгортаю:

"летять бризками на екран, сідають комахами, вони ж хитрі, раніше вони на папір не могли сідати, бо перо одненьке, це тобі не всі десять пальців, які молотять клаву швидше, ніж ти встигаєш думати".

Коли заскочив до зали, Левко завершував фразу: "і встигали одімпровізувати той хаос на трьох горловинах, радіючи, що вони — живцем, а не на тисячолітніх фресках".

Хотіли вже пролунати оплески, та я вискочив на сцену:

— Ось, — кричу, — це все звідси, з моєї нової книжки!

Моєї, ви розумієте?

Левко незворушно глянув у свого папірця.

— А оце і є той самий письменник Борис Бебко, якого ми зібралися вшанувати разом із його новою книжкою.